

Agnieszka Mysakowska

Historia

Plan wynikowy

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				celująca
	dopuszczającą	dostateczną	dobłą	bardzo dobrą	
Dział 1. Na progu czasów nowożytnych					
1. Przypomnienie wiadomości z klasy piątej	<ul style="list-style-type: none"> - wymienienia najważniejsze fakty i zjawiska definiujące średniowiecze w Europie - wie, kim był Mieszko I i łączy jego panowanie z przyjęciem chrztu - podaje imię i przydomek pierwszego króla Polski oraz datę jego koronacji - wyjaśnia, czym było rozbięcie dzielnicowe w Polsce - łączy panowanie Kazimierza Wielkiego z przywróceniem Polsce dawnej pozycji w Europie - łączy postacie Jadwigi i Jagiełły z unią w Krewie - wyjaśnia, czym był sejm walny - definiuje pojęcie <i>średniowiecze</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia skutki przyjęcia chrztu przez Mieszka I - rozumie doniosłość aktu koronacji dla pozycji władcy i samego państwa polskiego - określa cezurę czasową rozbięcia dzielnicowego kraju w tym okresie - wskazuje, kto doprowadził do zakończenia rozbięcia dzielnicowego - łączy osobę Kazimierza Wielkiego z założeniem Akademii Krakowskiej - wymienia trzy stany sejmujące - wyjaśnia, czym była demokracja szlachecka - definiuje pojęcie <i>konstytucja nihil novi</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - określa rolę papieża i cesarza w średniowiecznej Europie - wymienia chronologicznie ważniejsze wydarzenia z historii Polski poznane w klasie piątej - omawia najważniejsze wydarzenia z okresu panowania Kazimierza Wielkiego - wyjaśnia znaczenie konstytucji <i>nihil novi</i> dla rozwoju demokracji szlacheckiej w Polsce - definiuje pojęcie <i>Rzesza Niemiecka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia proces tworzenia się nowych państw w średniowiecznej Europie - analizuje sytuację Polski w okresie rozbięcia dzielnicowego - ocenia czasy panowania Jagiellonów w Polsce - omawia kompetencje sejm i króla - wyjaśnia genezę senatu i wskazuje jego rolę w państwie - podaje skład izby poselskiej - przedstawia najważniejsze zapisy konstytucji <i>nihil novi</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje na mapie omawiane państwa i obszary - wyjaśnia, dlaczego szlachta zdobyła uprzywilejowaną pozycję w Polsce - porównuje dokonania dynastii Piastów i Jagiellonów
2. Cywilizacje Ameryki	<ul style="list-style-type: none"> - wymienienia trzy najważniejsze cywilizacje Ameryki prekolumbijskiej - wskazuje główne cechy cywilizacji Majów, Azteków i Inków - definiuje pojęcie <i>pismo hieroglificzne</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje życie codzienne, organizację państwa oraz religię Majów, Azteków i Inków - wymienia osiągnięcia cywilizacyjne ludów Ameryki - definiuje pojęcia: <i>politeizm, kalendarz słoneczny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wykazuje związek Machu Picchu z cywilizacją Inków - określa ogólnie miejsca zamieszkania ludów Ameryki - definiuje pojęcia: <i>władca despotyczny, kipu</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje na mapie obszary zamieszkałe przez Majów, Azteków i Inków - wie, z jakimi zjawiskami przyrody były łączone bóstwa ludów Ameryki - wymienia miejsca oraz rodzaje kultu ludów Ameryki 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia dorobek cywilizacyjny ludów Ameryki
3. Wielkie odkrycia geograficzne	<ul style="list-style-type: none"> - wymienienia najważniejsze przyuczony odkryć geograficznych - łączy Krzysztofa Kolumba z odkryciem Ameryki i 1492 r. - zna postać Ferdynanda Magellana i wiąże go z pierwszą wyprawą dookoła świata i 1519 r. - definiuje pojęcie <i>wielkie odkrycia geograficzne</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia i opisuje przyuczony odkryć geograficznych - przedstawia portugalskich odkrywców i wskazuje kierunki ich wypraw z XV w. - opisuje odkrycie Ameryki przez Krzysztofa Kolumba - określa przebieg trasy podróży Ferdynanda Magellana - wyjaśnia, do czego służy kompas 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie kierunki najważniejszych wypraw odkrywczych - łączy nazwiska najważniejszych odkrywców z datami ich odkryć - wyjaśnia znaczenie odkrycia Ameryki dla dziejów świata - analizuje trasę podróży Ferdynanda Magellana - wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>Stary Świat i Nowy Świat</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje na mapie obszary odkryte i skolonizowane przez Portugalie i Hiszpanię w wiekach XV i XVI - dostrega rolę wypraw odkrywczych w odnalezieniu drogi morskiej do Indii - wyjaśnia znaczenie odbycia pierwszej wyprawy dookoła świata dla rozwoju nauki i wiedzy 	<ul style="list-style-type: none"> - dostrega znaczenie wielkich odkryć geograficznych dla dziejów świata - wyjaśnia wpływ rozwoju techniki i kartografii na opisanie wypraw - wymienia najważniejsze przyrządy nawigacyjne i wyjaśnia, do czego służyły

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę			
	dopuszczającą	dostateczną	dobłą	bardzo dobrą
4. Skutki wypraw odkrywczych	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia państwa, które przyczyniły się do rozwoju europejskiego kolonializmu - wyjaśnia, kim byli Ferdynand Cortez i Francisco Pizarro, łączy ich z podbojem państw Azteków i Inków - wymienia główne skutki wielkich odkryć geograficznych - definiuje pojęcie Stary Kontynent 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia tereny skolonizowane przez Hiszpanię i Portugalie - podaje negatywne dla mieszkańców Ameryki skutki wielkich odkryć geograficznych - podaje pozytywne skutki odkryć geograficznych dla Europy - definiuje pojęcie <i>konkwistador</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wykazuje wpływ użycia broni palnej i koni na skuteczność podboju ludów Ameryki - wskazuje na mapie linie podziąki świata uzgodnione na mocy układu w Tordesillas - definiuje pojęcie <i>kolonializm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - definiuje i analizuje strefy wpływów Hiszpanii i Portugalii wprowadzone na mocy układu w Tordesillas - wymienia produkty, które dotarły do Europy dzięki odkryciom geograficznym
5. Renesans	<ul style="list-style-type: none"> - podaje prąd umysłowy dominujący w renesansie i wskazuje, co znajdowało się w centrum zainteresowania ówczesnych myślicieli i twórców - wie, kim był Leonardo da Vinci - wie, kim był Mikołaj Kopernik i czym się wstawił - łączy Jana Gutenberga z wynalazkiem druku i datą 1450 r. - definiuje pojęcia: <i>humanizm</i>, <i>renesans</i> (<i>odrodzenie</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia najważniejsze założenia humanizmu jako prądu umysłowego - omawia główne założenia myśli renesansowej - wymienia dzieła Leonarda da Vinci - wymienia renesansowych przedstawicieli nauki i sztuki - wyjaśnia teorię heliocentryczną - podaje cechy architektury renesansowej 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia renesansowych twórców oraz opisuje ich wybrane dzieła - wskazuje wynalazki powstałe w okresie renesansu - podaje przykłady zabytków architektury renesansu - definiuje pojęcia: <i>mecenat</i>, <i>świątocioń</i>, <i>perspektywa</i> (<i>w sztuce</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - na przykładzie Leonarda da Vinci wykazuje wszechstronność twórców renesansowych - wie, kim był Erazm z Rotterdamu, przedstawia jego poglądy - analizuje myśl naukową Galileusza - dostrzega znaczenie wynalazenia druku dla rozwoju nauki i upowszechnienia wiedzy
6. Nowe wyznania religijne	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przyczyny reformacji - zna datę 1517 r. - wymienia głównych reformatorów i ogólnie omawia ich poglądy - wyjaśnia, czym były wojny religijne, wskazuje kraje, w których do nich doszło z powodu reformacji - wymienia najważniejsze skutki reformacji - definiuje pojęcia: <i>reformacja</i>, <i>luteranizm</i>, <i>protestanci</i>, <i>kalwinizm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia krótko sytuację w Kościele na początku czasów nowożytnych - omawia wystąpienie Marcina Lutra i jego postulaty - wie, kim był Jan Kalwin - charakteryzuje poglądy Lutra i Kalwina - przedstawia najważniejsze aspekty wojen religijnych w Niemczech i we Francji - definiuje pojęcia: <i>sprzedaż odpustów</i>, <i>świętopietrze</i>, <i>symonia</i>, <i>nepotyzm</i>, <i>ewangelicy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia reakcję Kościoła na wystąpienie Marcina Lutra - omawia przebieg reformacji w Anglii - wyjaśnia, czym był akt supremacji z 1534 r. - analizuje wojny religijne w Niemczech i we Francji - omawia postanowienia pokoju w Augsburgu i edyktu nantejskiego, zna daty ich ustanowienia - definiuje pojęcia: <i>sekularyzacja</i>, <i>hugenoci</i>, <i>akt supremacji</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - dokonuje analizy porównawczej poglądów Marcina Lutra i Jana Kalwina - porównuje przyczyny reformacji w Niemczech, Anglii i Francji - wyjaśnia znaczenie reformacji

<p>7-8. Kонтreformacja i barok</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym była kонтreformacja - wymienia sposoby zwalczania reformacji przez Kościół - wyjaśnia, czym jest barok 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje sposoby zwalczania reformacji przez Kościół - wyjaśnia, czym była inkwizycja oraz Indeks <i>ksiąg zakazanych</i> - wymienia postanowienia soboru trydenckiego - wymienia cechy sztuki barokowej - definiuje pojęcie <i>heretyk</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia związek dzieła Mikołaja Kopernika z <i>Indeksem ksiąg zakazanych</i> - wyjaśnia, czym było Święte Oficjum - analizuje dokonania soboru trydenckiego, zna daty 1545-1563 r. - wskazuje elementy architektury barokowej - podaje przykład zabytku architektury barokowej 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia działalność inkwizycji na przykładzie losów Giordana Bruna - ocenia działalność zakonu jezuitów - opisuje kulturę baroku - wskazuje główne cechy liberynizmu i mistycyzmu - wyjaśnia, jakie uczucia miały wzbudzać wśród wiernych pełne przepychu wnętrza barokowych kościołów - definiuje pojęcie <i>iluzjonizm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - dostrzega znaczenie postanowień soborowych dla odnowy Kościoła i ograniczenia rozprzestrzeniania się reformacji - podaje przykłady budowli barokowych ze swojego regionu
------------------------------------	---	--	---	--	---

Dział 2. Czasy zyguntowskie

<p>11. Polityka zagraniczna ostatnich Jagiellonów</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia ostatnich władców z dynastii Jagiellonów na tronie Polski - zna postać Albrechta Hohenzollerna i łączy go z wydarzeniem zwanym hołdem pruskim - wymienia państwa zainteresowane zajęciem Inflant w drugiej połowie XVI w. - wskazuje przyczynę wybuchu wojny o Inflanty w 1563 r. - zna datę 1525 r. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia państwa, w których rządili przedstawiciele dynastii Jagiellonów - lokalizuje na mapie: terytorium państwa polsko-litewskiego, Prusy Książęce, Inflanty - omawia wydarzenie zwane hołdem pruskim, wskazuje jego skutki - zna fakt inkorporacji Mazowsza do Polski - podaje przyczynę i skutek wojny z Moskwą, wie o bitwie pod Orszą - przedstawia skutki aktu sekularyzacji zakonu inflanckiego z 1561 r. - poprawnie stosuje pojęcia: <i>inkorporacja</i>, <i>sekularyzacja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje na mapie państwa, w których panowała dynastia Jagiellonów - omawia ostatnią wojnę Polski z Krzyżakami - analizuje znaczenie traktatu krakowskiego - wyjaśnia przyczynę i sposób przyłączenia większości Mazowsza do Polski - omawia pierwszą wojnę północną - definiuje pojęcia: <i>dominium Maris Baltici</i>, <i>Prusy Książęce</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - zna datę bitwy pod Orszą, wie o wspaniałym zwycięstwie polskiej armii w tej walce - analizuje skutki hołdu lennego złożonego przez mistrza zakonu inflanckiego królowi Zyguntowi Augustowi - wyjaśnia znaczenie walk o <i>dominium Maris Baltici</i>, omawia znaczenie tej rywalizacji dla Polski 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje i ocenia politykę zagraniczną dwóch ostatnich Jagiellonów - analizuje obraz Jana Matejki <i>Hołd pruski</i>
<p>12. W kraju szlachty</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wie, że szlachta zajmowała uprzywilejowaną pozycję w społeczeństwie - podaje nazwy grup, na jakie dzielił się stan szlachecki - zna postaci Zygunt Starożytny, Bony i Zygunt Augusta - wie o ruchu egzekucyjnym i postuluje egzekucji dóbr - przedstawia ogólnie relacje szlachty z mieszczaństwem i chłopstwem - poprawnie stosuje pojęcie <i>szlachta</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia prawa i obowiązki szlachty - charakteryzuje podziały w ramach stanu szlacheckiego - omawia główne założenia polityki wewnętrznej ostatnich Jagiellonów - podaje przyczynę sformułowania postulatu egzekucji dóbr - poprawnie stosuje pojęcia: <i>elekcja</i>, <i>królewszczyzna</i>, <i>nietykalność osobista</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polegała szczególna pozycja szlachty w społeczeństwie - porównuje grupy istniejące wewnątrz stanu szlacheckiego - przedstawia spór szlachty z królem wokół elekcji <i>vivente rege</i> - przedstawia postulat ruchu egzekucyjnego szlachty - wymienia ograniczenia nałożone na mieszczaństwo i chłopów z inicjatywy szlachty 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia źródło szczególnej pozycji szlachty w społeczeństwie polskim - omawia rolę królowej Bony w polityce wewnętrznej ostatnich Jagiellonów - wyjaśnia znaczenie ruchu egzekucyjnego w procesie wzmocnienia pozycji szlachty - omawia utworzenie wojska kwarcianego 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia politykę wewnętrzną ostatnich Jagiellonów - rozumie rolę średniej szlachty i magnaterii w polityce wewnętrznej państwa - ocenia wpływ zasady złotej wolności - ocenia jej oddziaływanie na sytuację w Polsce i skutki jej oddziaływanie na społeczeństwo

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobłą	bardzo dobrą	
13. Unia lubelska	<p>- wie, czym była unia personalna i jaki charakter miały relacje polsko-litewskie za panowania Jagiellonów</p> <p>- wymienia dążenia króla Zygmunta Augusta zmierzające do zacieśnienia związku obu państw</p> <p>- podaje datę zawarcia unii lubelskiej oraz pełną nazwę powstałego państwa</p>	<p>- podaje przyczyny zawarcia unii lubelskiej</p> <p>- wymienia ziemie Wielkiego Księstwa Litewskiego, które król Zygmunt August przyłączył do Korony</p> <p>- wymienia wspólne i odrębne elementy dla Korony i Litwy po zawarciu unii</p> <p>- podaje pozytywne i negatywne skutki zawarcia unii</p> <p>- poprawnie stosuje pojęcia: <i>unia personalna</i>, <i>unia realna</i></p>	<p>- poprawnie stosuje pojęcia: <i>złota wolność</i>, <i>ruch egzekucyjny</i>, <i>elekcja vivente rege</i>, <i>gotota</i></p> <p>- omawia dążenia Zygmunta Augusta do zacieśnienia stosunków Polski z Litwą</p> <p>- wskazuje na mapie ziemie przyłączone przez króla do Korony i wyjaśnia okoliczności podjęcia tej decyzji</p> <p>- wymienia najważniejsze urzędy w dawnej Rzeczypospolitej</p> <p>- poprawnie stosuje pojęcia: <i>Korona</i>, <i>latyfundium</i>, <i>polonizacja</i></p>	<p>- łączy przywiliej piotrkowski z datą jego wydania, wymienia jego główne postanowienia</p> <p>- ocenia politykę króla i szlachty wobec mieszczan i chłopów</p> <p>- poprawnie stosuje pojęcia: <i>rokosz</i>, <i>konfederacja</i></p> <p>- analizuje tło sporu między polską a litewską szlachtą dotyczące rozbieżności celów zawarcia unii</p> <p>- omawia przebieg sejmów lubelskiego</p> <p>- charakteryzuje najważniejsze urzędy w dawnej Rzeczypospolitej, uwzględniając podział na centralne i ziemskie</p>	<p>- ocenia znaczenia zawarcia unii lubelskiej</p> <p>- analizuje szanse i zagrożenia wynikające z zawarcia unii lubelskiej</p>
14. Złoty wiek	<p>- wyjaśnia, skąd dotarły do Polski wpływy renesansowe</p> <p>- wymienia główne ośrodki polskiego renesansu</p> <p>- wskazuje dziedzinę nauki rozwijające się w Polsce doby odrodzenia</p> <p>- wymienia przykład zabytku architektury renesansowej w Polsce</p> <p>- łączy rozwój literackiego języka polskiego z czasami renesansu oraz z twórczością Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego</p>	<p>- dostreaga oddziaływanie dworu królewskiego na rozwój kulturalny kraju</p> <p>- wskazuje wpływ renesansu na rozwój szkolnictwa w Polsce</p> <p>- podaje wybitnych przedstawicieli polskiej nauki z tego okresu, łączy ich nazwiska z osiągnięciami</p> <p>- wymienia zabytki architektury i sztuki renesansu</p> <p>- wskazuje i nazywa elementy architektury renesansowej</p> <p>- omawia tematykę utworów Mikołaja Reja oraz frazsek i trenów Jana Kochanowskiego</p> <p>- wyjaśnia, dlaczego XVI w. w Polsce jest określany jako złoty wiek</p>	<p>- łączy działalność królowej Bony ze wzrostem wpływów włoskich w naszym kraju</p> <p>- analizuje rozwój nauki, podaje jej przedstawicieli i ich osiągnięcia</p> <p>- wykazuje wpływ renesansu na rozwój sztuki</p> <p>- opisuje rozwój literackiego języka polskiego</p> <p>- poprawnie stosuje pojęcia: <i>arras</i>, <i>krążanek</i>, <i>arkada</i>, <i>attyka</i></p>	<p>- wyjaśnia, na czym polegało nowatorstwo poglądów Andrzeja Frycza Modrzewskiego</p> <p>- dostreaga wpływ renesansu na dalszy rozwój kulturalny kraju</p> <p>- poprawnie stosuje pojęcia: <i>bęben</i>, <i>latarnia</i></p>	<p>- analizuje i ocenia dokonania polskiego renesansu</p> <p>- omawia zabytki renesansowe z własnego regionu</p>

Dzieli 3. Rzeczpospolita Obojga Narodów

<p>17. Gospodarka Rzeczypospolitej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia wzrost zapotrzebowania na polskie zboże w państwach Europy Zachodniej jako czynnik rozwoju gospodarki Królestwa Polskiego - łączy handel zbożem ze splewem wiskalnym - wyjaśnia, czym był folwark szlachecki - wymienia rodzaje dóbr produkowanych przez folwarki oraz przedstawia ich organizację pracy - poprawnie stosuje pojęcie <i>gospodarka folwarczno-pańszczyźniana</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, skąd wynikało zwiększenie zapotrzebowania na polskie zboże w państwach Europy Zachodniej - dostreżga rolę Gdańska w rozwoju gospodarczym Królestwa Polskiego - przedstawia zjawisko powiększania obszaru folwarków - wskazuje na dużą rolę pańszczyzny w rozwoju folwarków - określa powinności chłopów względem szlachty - podaje negatywne skutki gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej - poprawnie stosuje pojęcia: <i>renta feudalna, poddaństwo osobiste</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje czynniki wzrostu zapotrzebowania na polskie zboże w Europie Zachodniej - omawia etapy spławu wiskalnego i handlu zbożem gdańskich w pośrednictwie w handlu z Europą Zachodnią - wymienia przyczyny zwiększania poddaństwa osobistego chłopów - wyjaśnia związek między podnoszeniem wymiaru pańszczyzny a ubożeniem chłopstwa - podaje negatywne skutki gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej - poprawnie stosuje pojęcia: <i>kmieć, szkuta, flisak</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie stwierdzenia, że Polska była spichlerzem Europy - omawia wpływ handlu zlokalizowanych przy szlakach handlowych - analizuje wpływ gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej na ubożenie miast - poprawnie stosuje pojęcie <i>prowinia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje sytuację i możliwości rozwoju (bogacenia się) przedstawicieli szlachty, mieszczaństwa i chłopstwa - ocenia model polskiej gospodarki z punktu widzenia szlachy, mieszczaństwa i chłopstwa - podaje propozycje zmian w gospodarce, które pozwoliłyby na rozwój miast i większą niezależność osobistą i ekonomiczną chłopów
<p>18. Kraj wielu narodów i wyznań</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia religie, które były wyznawane w XVI-wiecznej Polsce - przedstawia sytuację innowierców w Polsce, wskazuje na wprowadzony przez sejm pokój religijny - wymienia mniejszości narodowe zamieszkujące ziemię polskie 	<ul style="list-style-type: none"> - określa przyczyny zahamowania reformacji na ziemiach polskich - podaje datę uchwalenia konfederacji warszawskiej i jej główne postanowienia - wskazuje, które grupy ludności w Polsce przyjmowały luteranizm i kalwinizm - opisuje wybrane mniejszości narodowe zamieszkujące ziemię polskie - wyjaśnia, kim byli bracia polscy 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje na mapie Polski tereny, na których dominiowali luteranie, kalwini, prawosławni - omawia działalność jezuitów i wyjaśnia ich wpływ na zahamowanie reformacji w Polsce - opisuje wszystkie mniejszości narodowe zamieszkujące ziemię polskie - uzasadnia, że Rzeczpospolita była krajem wielu kultur 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie aktu konfederacji warszawskiej dla zachowania tolerancji religijnej - lokalizuje na mapie Polski główne obszary, które zamieszkiwały mniejszości narodowe - charakteryzuje Kościół unicki - prezentuje nowatorski program nauczania Akademii Rakowskiej - przedstawia działalność braci polskich 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje reformacji i kontroformacji w państwach zachodniej Europy i w Polsce - uzasadnia określenie, że XVI-wieczna Polska była krajem bez stosów
<p>19. Pierwsza wolna elekcja</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polegała elekcja króla, podaje, kiedy i dlaczego doszło do niej po raz pierwszy - wskazuje pierwszego króla elekcyjnego - wymienia nazwy dwóch dokumentów, które nowo wybrany król musiał przyjąć - poprawnie stosuje pojęcia: <i>elekcja, elekt, zasada viriŕim</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje miejsce pierwszej wolnej elekcji, wymienia zasady, które obowiązywały podczas elekcji - wyjaśnia, czemu służyły artykuły henrykowski i <i>pacta conventa</i> - przedstawia krótko panowanie Henryka Walezego - poprawnie stosuje pojęcia: <i>interrex, zasada jednomyślności</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia okoliczności uchwalenia artykułów henrykowskich i wymienia ich główne zapisy - wymienia zobowiązania Henryka Walezego zawarte w dokumencie <i>pacta conventa</i> - podaje powody ucieczki króla Henryka Walezego z Polski 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie artykułów henrykowskich dla zachowania zasad polskiego ustroju - ocenia postawę króla Henryka Walezego wobec Polski i Polaków - poprawnie stosuje pojęcie <i>monarchia elekcyjna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie artykułów henrykowskich dla pozycji monarchy w Polsce - przedstawia wady i zalety wyboru króla drogą elekcji - wskazuje zagrożenia wynikające z okresu bezkrólewia

Wymagania na ocenę					
Temat w podręczniku	dopuszczającą	dostateczną	dobłą	bardzo dobrą	celującą
20. Panowanie Stefana Batorego	<ul style="list-style-type: none"> - wie, kim był Stefan Batory - łączy panowanie Batorego z wojną o Inflanty oraz reformą armii 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia okoliczności, w których Stefan Batory został królem Polski - podaje przyczyny i skutki wojny o Inflanty - przedstawia ogólnie reformę armii na przykładzie piechoty wybranieckiej - określa charakter reformy sądownictwa - przeprowadzonej przez króla - wie, kim był Jan Zamoyski - wskazuje utworzenie Akademii Wileńskiej jako zasługę króla w dziedzinie rozwoju nauki 	<ul style="list-style-type: none"> - relacjonuje przebieg elekcji z 1575 r. - omawia przebieg wojny o Inflanty, wskazuje ważniejsze bitwy i wyjaśnia znaczenie zwycięstwa Batorego w tej wojnie - omawia wojskową reformę króla Stefana Batorego - zna okoliczności powstania i wyjaśnia kompetencje Trybunału Koronnego oraz Trybunału Litewskiego - przedstawia rolę Jana Zamoyskiego podczas panowania Stefana Batorego - poprawnie stosuje pojęcia: <i>wojsko zaciężne</i>, <i>saper</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia postać Maksymiliana Habsburga - opisuje początki panowania króla, rywalizację ze zwoleńnikami Maksymiliana Habsburga i problem z Gdańskiem - przedstawia postać Anny Jagiellonki - omawia znaczenie powstania Trybunału Koronnego oraz Trybunału Litewskiego - omawia spór Batorego ze szlachtą 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia panowanie Stefana Batorego, podając pozytywne i negatywne dziedzictwo króla
Dział 4. Stulecie wojen					
23. Wojny Rzeczypospolitej w pierwszej połowie XVII wieku	<ul style="list-style-type: none"> - wie, kim był Zygmunt Waza, przedstawia okoliczności, w których został królem Polski - łączy Zygmunta Wazę z początkiem panowania tej dynastii w Polsce - wymienia konflikty zbrojne, do których doszło za panowania Zygmunta Wazy - zna bitwę pod Kircholmem - wyjaśnia pojęcie <i>husaria</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przyczyny konfliktu Polski ze Szwecją, Rosją i Turcją, wymienia rezultaty tych zmagania - wie, kim byli: Jan Karol Chodkiewicz i Stanisław Żółkiewski, wskazuje ich największe sukcesy militarne - opisuje najważniejsze elementy uzbrojenia husarza 	<ul style="list-style-type: none"> - relacjonuje przebieg elekcji z 1587 r. - omawia przebieg wojen ze Szwecją, Rosją, Turcją, wskazując miejsca bitew na mapie - podaje zapisy traktatów pokojowych kończących te wojny - opisuje pełne uzbrojenie husarza - ocenia siłę bitewną i omawia sposób walki husarii na przykładzie bitwy pod Kluszynem - poprawnie stosuje pojęcia: <i>hospodar</i>, <i>elektor</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przyczyny konfliktu ze Szwecją, z Rosją i Turcją, dzieląc je na pośrednie i bezpośrednie - ocenia przebieg kampanii wojennych, analizując główne bitwy - analizuje skutki traktatów pokojowych zawieranych w trakcie wojen oraz po ich zakończeniu - wskazuje na mapie tereny, których dotyczyły traktaty pokojowe - łączy zakończenie wojny z Rosją z początkiem panowania w tym kraju nowej dynastii 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia okoliczności, w których Prusy Księżęce i Brandenburgia połączyły się unią personalną - ocenia postawę szlachty wobec obowiązku walki w służbie ojczyzny - dokonuje oceny panowania króla Zygmunta III Wazy
24. Powstanie Chmielnickiego i wojna z Rosją	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje na mapie Ukrainę - wyjaśnia, kim byli Kozacy, wskazuje tereny, które zamieszkiwali 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje na mapie tereny zamieszkałe przez Kozaków - wie, czym był rejestr, wskazuje różnice między Kozakami należącymi do rejestru i nienależącymi do niego 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia przebieg powstania Chmielnickiego, wskazując na mapie jego zasięg i miejsca ważniejszych bitew, zna ich rezultat 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje na mapie Sicz Zaporoską - omawia relacje polskiej szlachty i Kozaków nierejestrowych - wyjaśnia, dlaczego Kozacy chcieli zwiększenia rejestru 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia koncepcję utworzenia Rzeczypospolitej Trojga Narodów - porównuje ugodę w Perejasławiu i Hadziaczu, wyjaśnia ich znaczenie

	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia strony konfliktu podczas powstania Chmielnickiego - wymienia najważniejsze przyczyny wybuchu powstania Chmielnickiego oraz jego główne skutki - poprawnie stosuje pojęcie <i>autonomia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, kim był Bohdan Chmielnicki - wymienia przyczyny powstania Chmielnickiego - podaje przyczyny wybuchu wojny z Rosją - wymienia postanowienia rozejmu podpisanego w Andruszowie w 1667 r. 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia zapisy ugody w Perejasławiu w 1654 r. i relacjonuje przebieg wojny z Rosją - zna rezultaty powstania Chmielnickiego i wojny z Rosją dla wszystkich stron konfliktu - omawia postanowienia pokoju Grzymułtowskiego z 1686 r. 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje postać Bohdana Chmielnickiego - analizuje plany Rosji i Chmielnickiego wobec Ukrainy - ocenia polską politykę wobec Kozaków 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje postanowienia rozejmu andruszowskiego
25. Potop szwedzki	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje roszczenie króla Jana Kazimierza do korony szwedzkiej jako jedną z przyczyn konfliktu - wyjaśnia określenie <i>potop szwedzki</i> w kontekście tej wojny - wie o obronie Jasnej Góry i wyjaśnia jej znaczenie dla dalszego przebiegu wojny - zna podstawowe postanowienia traktatu pokojowego kończącego wojnę Polski ze Szwecją 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przyczyny najazdu Szwedów na Polskę w 1655 r. - przedstawia początkową fazę wojny - omawia obronę Jasnej Góry i złożenie ślubów lwowskich - wyjaśnia charakter działań prowadzonych przeciwko Szwedom przez Stefana Czarnieckiego - podaje miejsce podpisania traktatu pokojowego oraz datę końca wojny, wymienia jego postanowienia - poprawnie stosuje pojęcia: <i>wojna podjazdowa</i>, <i>abdyskacja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje cele polityki zagranicznej Szwedów - przedstawia sytuację wewnętrzną Rzeczypospolitej w przededniu najazdu - przedstawia poczynania Szwedów w zajętej części Rzeczypospolitej - wyjaśnia znaczenie ogłoszenia ślubów lwowskich dla dalszego przebiegu wojny - wymienia państwa, które włączyły się do wojny po obu stronach konfliktu - omawia podpisanie traktatów welawsko-bydgoskich - ocenia postanowienia pokoju w Oliwie 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje na mapie zasięg działań wojennych i miejsca ważniejszych bitew - omawia sytuację międzynarodową - Polski podczas potopu szwedzkiego, wskazuje zawierane sojusze - ocenia decyzję króla o podpisaniu traktatów welawsko-bydgoskich - wymienia skutki potopu szwedzkiego 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia zachowanie szlachty i magnaterii w pierwszej fazie wojny - analizuje decyzję króla Jana Kazimierza dotyczącą abdykacji i wskazuje to wydarzenie jako koniec rządów Wazów w Polsce
26. Wojny z Turcją w drugiej połowie XVII wieku	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia przyczyny wojny z Turcją - wie, kim był Jan Sobieski - przedstawia ogólnie bitwę pod Wiedniem i udział w niej Polaków - zna datę 1683 r. - poprawnie stosuje pojęcie <i>haracz</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia ogólnie przebieg wojny z Turcją - przedstawia dokonania Jana Sobieskiego podczas wojny - wie, że w trakcie wojny doszło do bitwy pod Chocimiem, zna jej wynik - przedstawia postanowienia rozejmu kończącego wojnę w 1676 r. - omawia przebieg i skutek odsieczy wiedeńskiej - poprawnie stosuje pojęcia: <i>wezyr</i>, <i>koalicja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje na mapie tereny związane z wojną z Turcją i odsieczą wiedeńską - podaje postanowienia pokoju zawartego w Buczaczu - wyjaśnia, co oznaczała dla Polski konieczność płacenia Turcji haraczem - łączy zwycięstwo chocimskie z wyborem Jana Sobieskiego na króla Polski - podaje przyczyny zawarcia sojuszu antytureckiego między Polską i Austrią oraz wyjaśnia wpływ wiktorii wiedeńskiej na postrzeganie Polski w Europie - przedstawia postanowienia pokoju w Karłowicach 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia trudne położenie Polski jako tło zawarcia pokoju w Buczaczu - wykazuje różnicę między pokojem w Buczaczu a rozejmem z 1676 r. - dostrzega bohaterską postawę polskiego wojska w bitwie pod Wiedniem - wyjaśnia określenie <i>przedmurze chrześcijaństwa</i> w odniesieniu do Polski - wykazuje związek między zawarciem pokoju w Karłowicach a końcem europejskiej koalicji antytureckiej - wymienia następcę króla Jana III Sobieskiego na polskim tronie - poprawnie stosuje pojęcie <i>czambuł</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje obraz Jana Matejki <i>Sobieski pod Wiedniem</i> - wskazuje talent Sobieskiego jako jedną z głównych przyczyn sukcesów w walce z Turcją - wyjaśnia określenie <i>Lew Lechistanu</i> w odniesieniu do Jana III Sobieskiego

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	
27. Kryzys Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia konsekwencje długoletnich wojen dla sytuacji gospodarczej w kraju - wyjaśnia, czym było <i>liberum veto</i>, łącząc je z zakłócaniem prac sejmów - dostrzega wzrost wpływów magnaterii - opisuje ogólnie pozycję Polski na arenie międzynarodowej pod koniec XVII w. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje kres koniunktury na zbroje jako czynnik wpływający negatywnie na sytuację gospodarczą Polski - rozumie związek między kryzysem gospodarczym a wzrostem obciążeń chłopów - wyjaśnia zasadę stosowania <i>liberum veto</i> podczas obrad sejmów oraz podaje tego skutki - łączy pierwsze użycie <i>liberum veto</i> z posłem Władysławem Sicińskim - wykazuje dominującą rolę magnaterii w społeczeństwie polskim (początek oligarchii magnackiej) - wyjaśnia rolę klientów magnaterii - poprawnie stosuje pojęcia: <i>anarchia</i>, <i>oligarchia</i>, <i>magnacka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia sytuację w Polsce w drugiej połowie XVII w. - omawia próby wzmocnienia władzy królewskiej podejmowane przez przedstawicieli dynastii Wazów - wykazuje wpływ magnaterii na niepowodzenie reform królewskich - ocenia stosowanie zasady <i>liberum veto</i> - dostrzega rosnącą rolę stronnictw magnackich w kraju - omawia rokosz Lubomirskiego - przedstawia ogólnie upadek znaczenia Rzeczypospolitej pod koniec XVII w. 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje przyczyny i przebieg kryzysu gospodarczego w Polsce w drugiej połowie XVII w. - analizuje proces wzrostu znaczenia magnaterii - wykazuje negatywny wpływ magnatów na sytuację w kraju - wyjaśnia, na czym polegała słabość zasady elekcyjności tronu 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia skutki wojen prowadzonych przez Polskę w XVII w. pod kątem zmian gospodarczych, społecznych i politycznych
28. Barok w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia ogólnie charakter baroku - wie, czym był sarmatyzm - wymienia przykładowych przedstawicieli literatury i nauki doby baroku - podaje przykład budowli barokowej w Polsce - poprawnie stosuje pojęcia: <i>barok</i>, <i>sarmatyzm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia mentalność ludzi baroku - charakteryzuje sarmatyzm - nazywa i wskazuje elementy ubioru polskiego sarmaty - łączy nazwiska kilku przedstawicieli literatury i nauki doby baroku z ich dorobkiem - wymienia elementy architektury barokowej - wyjaśnia, czym są portrety trumienne - poprawnie stosuje pojęcia: <i>kalwaria</i>, <i>dewocja</i>, <i>żupan</i>, <i>kontusz</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia pozytywne i negatywne cechy sarmatyzmu - omawia elementy stroju polskiego sarmaty - podaje przedstawicieli literatury i sztuki polskiego baroku oraz przedstawia ogólnie ich dorobek - uzasadnia wartość portretów trumiennych jako źródeł historycznych - na podstawie cech budowli wskazuje te w stylu barokowym - poprawnie stosuje pojęcia: <i>ksenofobia</i>, <i>pas słucki</i>, <i>karabela</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia stopniowe odchodzenie przez szlachtę od zasad tolerancji religijnej - ocenia wpływ sarmatyzmu na sytuację w Rzeczypospolitej - charakteryzuje strój szlachecki - omawia poglądy Piotra Skargi - poprawnie stosuje pojęcie <i>publicystyka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - dostrzega rozdzźwięk między kulturą i obyczajowością sarmacką a francuskimi wpływami na dworze królewskim - porównuje założenia epoki renesansu i baroku - wskazuje budowle barokowe w swoim regionie

Dział 5. Europa i świat w wiekach XVIII i XVIII

<p>31. Gospodarka Europy Zachodniej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na różnice w rozwoju gospodarczym Europy Zachodniej i Wschodniej - wyjaśnia, czym były cechy kapitalistycznej i manufakturalnej - wymienia państwa, które posiadały kolonie - wskazuje pierwotne zadania banków - poprawnie stosuje pojęcia: <i>manufaktura</i>, <i>bank</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - prezentuje ogólnie sytuację gospodarczą Europy Zachodniej w XVI i XVII w. - wymienia cechy gospodarki kapitalistycznej - charakteryzuje funkcjonowanie systemu nakładczego posługując się konkretnym przykładem - podaje przyczyny powstawania manufaktur i wyjaśnia specyfikę prowadzonej w nich produkcji - wskazuje, co było przedmiotem międzykontynentalnym - poprawnie stosuje pojęcia: <i>dzierżawa</i>, <i>inflacja</i>, <i>proces ogradzania</i>, <i>nakładca</i>, <i>system nakładczy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje sytuację gospodarczą Europy Zachodniej w XVI i XVII w. - omawia początki kapitalizmu w Anglii - wyjaśnia istotę procesu ogradzania - przedstawia zależności między wytwórcą a nakładcą - łączy system nakładczy z pojawieniem się grupy bogatych przedsiębiorców - wyjaśnia zasady dotyczące funkcjonowania banków oraz omawia ich początki - poprawnie stosuje pojęcia: <i>kapitał</i>, <i>weksel</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje proces ogradzania i jego skutki - wskazuje gospodarcze aspekty związania kolonii z metropoliami - przedstawia skutki rozwoju sektora bankowego - definiuje pojęcia: <i>monopol</i>, <i>faktoria</i>, <i>kompagnia handlowa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia rozwój gospodarki Europy Zachodniej i Wschodniej w XVI i XVII w. - analizuje rozwój handlu międzykontynentalnego - porównuje i ocenia produkcję w systemie nakładczym i w manufakturach
<p>32. Rewolucja w Anglii</p>	<ul style="list-style-type: none"> - omawia ogólnie przyczyny wybuchu wojny domowej w Anglii - wyjaśnia, kim byli purytanie - podaje, co się stało w wyniku wojny z królem Karolem I - wie, kim był Oliver Cromwell, łączy go z okresem republiki w Anglii - przedstawia najważniejsze skutki rewolucji angielskiej - poprawnie stosuje pojęcia: <i>rewolucja</i>, <i>parlament</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - ogólnie omawia politykę Karola I Stuarta wobec parlamentu - wyjaśnia, kim byli gentry - przedstawia poglądy członków królewskiej opozycji: <i>gentry</i> i <i>purytanów</i> - przedstawia ogólnie przebieg wojny domowej i łączy jej zakończenie z ustanowieniem republiki w Anglii - omawia czasy republiki - przedstawia okoliczności powrotu Stuartów na angielski tron - wymienia postanowienia <i>Deklaracji praw narodu angielskiego</i> i łączy je z początkiem parlamentaryzmu w Anglii - wyjaśnia, czym była monarchia parlamentarna w Anglii 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje przyczyny rewolucji w Anglii - omawia dyktaturę Cromwella - podaje przyczyny detronizacji Jakuba II i okoliczności objęcia władzy przez Wilhelma III Orańskiego - charakteryzuje dokumenty rewolucji: <i>akt nawigacyjny</i>, <i>Habeas Corpus Act</i>, <i>Deklarację praw narodu angielskiego</i> - wyjaśnia wpływ dokumentu <i>Habeas Corpus Act</i> na ograniczenie władzy króla - omawia cechy monarchii parlamentarnej - poprawnie stosuje pojęcie <i>chwalebna rewolucja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia znaczenie rewolucyjnych dokumentów dla króla, społeczeństwa i państwa - przedstawia gospodarcze i międzynarodowe znaczenie wprowadzenia aktu nawigacyjnego - analizuje specyfikę chwalebnej rewolucji - wskazuje różnice między rządami sprawowanymi przez króla a monarchią parlamentarną - wyjaśnia, dlaczego wydarzenia w Anglii są nazywane rewolucją 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia politykę poszczególnych władców Anglii poznanych na lekcji - podejmuje dyskusję na temat możliwości wypracowania kompromisu między królem a parlamentem - analizuje stwierdzenie, że <i>król panuje, ale nie rządzi</i>, które odnosi się do monarchii parlamentarnych

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobłą	bardzo dobrą	
33. Absolutyzm Ludwika XIV	<ul style="list-style-type: none"> - wie, kim byli: kardynał Richelieu, Ludwik XIV - łączy postać kardynała Richelieu z początkiem monarchii absolutnej we Francji - określa pozycję króla Ludwika XIV w państwie, wskazuje na jego walkę z opozycją - omawia ogólnie politykę gospodarczą we Francji za panowania Ludwika XIV - kojarzy panowanie Ludwika XIV ze wzrostem potęgi Francji - łączy Ludwika XIV z określeniem Król Słońce - poprawnie stosuje pojęcia: <i>monarchia absolutna</i>, <i>Bastylija</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, kim byli: Henryk IV Burbon, Ludwik XIII - wymienia cechy polityki wewnętrznej kardynała Richelieu - charakteryzuje absolutyzm Ludwika XIV - definiuje system merkantylizmu i wiąże go z postacią ministra Colberta - omawia sposoby walki króla Ludwika XIV z opozycją - wie, że Bastylija była symbolem królewskiego absolutyzmu - poprawnie stosuje pojęcie <i>Stany Generalne</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polega scentralizowany system rządów - wie, kim jest intendent - dokonuje analizy systemu merkantylizmu - podaje datę odwołania edyktu nantejskiego - ocenia skutki tej decyzji dla gospodarki Francji - wymienia główne kierunki polityki zagranicznej Ludwika XIV - wskazuje na rosnącą popularność kultury francuskiej w XVII w. - charakteryzuje położenie chłopów w XVII-wiecznej Francji - poprawnie stosuje pojęcia: <i>szlachta urzędnicza</i>, <i>emigrant</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia politykę prowadzoną przez kardynała Richelieu - wyjaśnia odnoszące się do Ludwika XIV określenie Król Słońce - wie, jak powstała grupa szlachty urzędniczej we Francji - analizuje pozytywne i negatywne aspekty panowania Ludwika XIV - omawia główne kierunki polityki zagranicznej Ludwika XIV - lokalizuje na mapie tereny opanowane przez Francję - wykazuje związek między położeniem chłopstwa a wybuchami licznych powstań 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje pozycję króla w monarchii parlamentarnej i monarchii absolutnej - rozważa wpływ merkantylizmu na państwo i jego gospodarkę - ocenia pozycję Ludwika XIV, odnosząc się do budowy pałacu w Wersalu
34-35. Oświecenie	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia nazwę epoki i wskazuje jej symbolikę - wymienia te kierunki nauki, w których dokonali się największy postęp - wyjaśnia teorię praw naturalnych jednostki - podaje przykładowe prawa naturalne - opisuje główne założenia teorii trójpodziału władzy Monteskiusza - wie, że z epoką oświecenia jest związany architektoniczny styl klasycyzy - poprawnie stosuje pojęcia: <i>oświecenie</i>, <i>zabobon</i>, <i>prawa naturalne</i>, <i>trójpodział władzy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia i omawia racjonalizm oraz empiryzm jako dwa kierunki filozoficzne dominujące w oświeceniu - przedstawia przynajmniej jednego naukowca czasów oświecenia i opisuje jego dokonania - opisuje teorię trójpodziału władzy Monteskiusza - przedstawia ogólnie zasadę suwerenności narodu - przedstawia ogólnie sposoby popularyzowania wiedzy w oświeceniu - wyjaśnia nazwę klasycyzm - podaje cechy architektury klasycystycznej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcia: <i>ateizm</i>, <i>deizm</i> - zna i opisuje dokonania naukowców czasów oświecenia - wymienia wynalazki wykorzystywane w celach naukowych - wyjaśnia cel wprowadzenia trójpodziału władzy przez Monteskiusza - zna teorię umowy społecznej i zasadę suwerenności narodu Jana Jakuba Rousseau - wymienia i definiuje formy literackie upowszechnione w oświeceniu - omawia założenia literatury oświeceniowej - na podstawie cech wskazuje budowlę klasycystyczne - wie, czym była <i>Encyklopedia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - łączy idee oświecenia z osiągnięciami epoki - łączy Woltera z hasłem tolerancji - analizuje i ocenia zasadę umowy społecznej - dostarcza związek umowy społecznej i zasady suwerenności z możliwością ograniczenia lub pozabawienia władzy króla - podaje instytucje popularyzujące wiedzę i przykładowe nośniki wiedzy - wskazuje rolę teatru w popularyzowaniu ideałów epoki - wymienia przykłady budowli klasycystycznych - wie, jaką funkcję pełniły salony literackie - wyjaśnia, czym była masoneria 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia zasadność stosowania trójpodziału władzy w praktyce, porównuje tę zasadę panującymi w Europie - podaje przykłady państw, w których jest stosowany monteskiuszowski trójpodział władzy - podaje współczesne przykłady łamania oświeceniowych praw człowieka - wskazuje budowlę w stylu klasycystycznym w swojej okolicy

<p>36. Rosja, Prusy i Austria w XVIII wieku</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wie, kim byli: Piotr I Wielki, Fryderyk II Wielki, Maria Teresa i Józef II, łączy ich z krajami, w których rządzą - wymienienia przynajmniej jedną reformę Piotra I mającą na celu unowocześnienie Rosji - określa charakter reform Fryderyka II Wielkiego oraz Marii Teresy i Józefa II 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje na mapie Rosję, Prusy i Austrię - wymienia reformy cara Piotra I zmierzające do unowocześnienia Rosji - wymienia reformy Fryderyka II Wielkiego i wyjaśnia, w czym przejawiał się militarizm Prus - wymienia reformy Marii Teresy i Józefa II - wskazuje cechy absolutyzmu oświeconego - prawidłowo posługuje się pojęciami: <i>bojar</i>, <i>Duma Bojarska</i>, <i>absolutyzm</i>, <i>cenzura</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje podróż Piotra I Wielkiego po Europie - omawia reformy polityczne, wojskowe i gospodarcze dokonane z inicjatywy Piotra I - charakteryzuje panowanie Katarzyny II w Rosji - podaje datę powstania Królestwa Prus - omawia oświeceniowe reformy Fryderyka II Wielkiego - ocenia znaczenie militarnych reform władców pruskich dla polityki zewnętrznej państwa - dokonuje porównania polityki wewnętrznej Marii Teresy i Józefa II - wyjaśnia różnicę między absolutyzmem a absolutyzmem oświeconym 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia politykę wewnętrzną cara Piotra I - ocenia rządy carycy Katarzyny II Wielkiej - prezentuje ogólnie sytuację Prus w drugiej połowie XVIII w. i na początku XVIII w. - wyjaśnia, kim byli: Fryderyk Wilhelm I, Fryderyk Wilhelm I, przedstawia ich dokonania - łączy postać króla Fryderyka II z zaborem Śląska państwu austriackiemu - wykazuje związek między przemysłem, administracją i szkolnictwem w Prusach a militaryzmem tego państwa - ocenia wpływ reform Marii Teresy i Józefa II na funkcjonowanie państwa austriackiego 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego władcy oświeceniowi przywiązywali tak dużą wagę do rozwoju szkolnictwa - wybiera po trzy najważniejsze, według siebie, reformy wprowadzone w Rosji, Prusach i Austrii, a następnie uzasadnia wybór
<p>37. Powstanie Stanów Zjednoczonych Ameryki</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podaje państwa, które założyły swoje kolonie w Ameryce Północnej, wymienia te dominujące - nakreśla to konflikt między angielskimi koloniami a metropolią, wie, że doprowadziło to do wybuchu wojny - wie, kim był Jerzy Waszyngton - podaje datę uchwalenia <i>Deklaracji niepodległości</i>, wymienia jej postanowienia i łączy ją z powstaniem nowego państwa – Stanów Zjednoczonych Ameryki - podaje rok uchwalenia amerykańskiej konstytucji - prawidłowo posługuje się pojęciem <i>metropolia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje na mapie trzynastcie kolonii angielskich - podaje przyczyny narastania konfliktu między koloniami a metropolią - opisuje wydarzenia zwane bostońskim picciem herbaty - wyjaśnia, czym był Kongres Kontynentalny, kiedy i w jakim celu został zwołany - wyjaśnia znaczenie <i>Deklaracji niepodległości</i> dla dalszego przebiegu działań po obu stronach konfliktu - wymienia Polaków biorących udział w wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych - przedstawia zapisy pokoju podpisanego w 1783 r. - wymienia władze powstałe w myśl amerykańskiej konstytucji i podaje ich prerogatywy - prawidłowo posługuje się pojęciem <i>Wielka Brytania</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje politykę Wielkiej Brytanii wobec swoich kolonii w Ameryce Północnej - wymienia różnice gospodarcze pomiędzy koloniami północnymi a południowymi - zna postać Tomasza Jeffersona - omawia ogólnie przebieg wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych i udział w niej Polaków - dostrzega doniosłość uchwalenia pierwszej konstytucji na świecie - omawia organizację, ustrój i administrację Stanów Zjednoczonych w myśl konstytucji tego kraju - wskazuje, do których mieszkańców Stanów Zjednoczonych nie odnosi się zapisy konstytucji - prawidłowo posługuje się pojęciami: <i>gubernator</i>, <i>federacja</i>, <i>stan</i>, <i>republika prezydencka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje na mapie kolonie państw europejskich w Ameryce Północnej - wyjaśnia różnice między polityką Francji i Wielkiej Brytanii we własnych koloniach w Ameryce Północnej - odnosi konkretne zapisy <i>Deklaracji niepodległości</i> do idei oświeceniowych - wyjaśnia, dlaczego Francja przystąpiła do konfliktu, stojąc po stronie Stanów Zjednoczonych - uzasadnia, dlaczego Kościuszko i Pułaski są uznawani przez Amerykanów za ich bohaterów narodowych - wskazuje na oświeceniowe normy, które znalazły odzwierciedlenie w amerykańskiej konstytucji 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia działania kolonistów podejmowane w kierunku uzyskania niepodległości - analizuje konstytucję Stanów Zjednoczonych pod kątem realizacji oświeceniowej umowy społecznej i trójpodziału władzy - wymienia przykłady upamiętnienia w Stanach Zjednoczonych postaci Tadeusza Kościuszki i Kazimierza Pułaskiego

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobłą	bardzo dobrą	
Dział 6. Rzeczpospolita w XVIII wieku					
40. Unia z Saksonią	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia okoliczności objęcia rządów w Polsce przez Augusta II Mocnego, łączy je z początkiem unii personalnej z Saksonią - łączy panowanie Augusta II z wielką wojną północną - wyjaśnia nazwę sejmu niemieckiego z 1717 r. i wymienia jego najważniejsze postanowienia 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia cele polityki wewnętrznej i zagranicznej króla Augusta II - podaje przyczyny wybuchu wielkiej wojny północnej oraz określa status Rzeczypospolitej w tym konflikcie - opisuje ogólnie przebieg wielkiej wojny północnej, wskazuje jej zwycięzców - wie, kiedy doszło do obrad sejmiku niemieckiego i przedstawia jego główne postanowienia - w sposób ogólny określa pozycję Polski i Rosji po wielkiej wojnie północnej - wymienia przyczyny niechęci polskiej szlachty wobec dysydentów i określa jej skutki - prawidłowo posługuje się pojęciami: <i>dysydent</i>, <i>ingerencja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia przebieg wojny północnej w porządku chronologicznym, wskazuje datę i znaczenie bitwy pod Połtawą - zna datę i miejsce zawarcia pokoju kończącego wielką wojnę północną i omawia jego skutki dla Polski - prezentuje okoliczności powołania na króla Polski Stanisława Leszczyńskiego, wie, kiedy i dlaczego stracił on władzę - opisuje spór między przeciwnikami króla a Augustem II - omawia ustalenia sejmiku niemieckiego - wymienia przyczyny niechęci polskiej szlachty wobec dysydentów i wskazuje jej skutki - określa pozycję Polski na arenie międzynarodowej w latach 30. XVIII w. 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje na mapie Saksonię i omawia jej pozycję w Europie na przełomie XVII i XVIII w. - wykazuje znaczenie pokoju w Nystad w kontekście zmiany pozycji Szwecji i Rosji na arenie międzynarodowej - postrzega sprawę dysydentów jako okazję do interwencji innych państw w wewnętrzne sprawy naszego kraju - dostrzega zależność między osłabieniem pozycji Polski a nasileniem ingerencji obcych mocarstw w jej wewnętrzne sprawy, w tym w elekcję władcy 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia reformy wojskowe sejmiku niemieckiego - wyjaśnia powstanie: <i>Jeden do Sasa, a drugi do Lasa</i> - omawia warszawskie zabytki z okresu panowania Augusta III i jego syna
41. Czasy saskie	<ul style="list-style-type: none"> - wie, że następcą Augusta II był jego syn August III - wymienia nazwy stronnictw magnackich z czasów panowania Augusta III - wymienia przykładowe postulaty reform głoszonych w okresie panowania Augusta III 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia ogólnie przebieg elekcji z 1733 r. i jej wynik - zna okoliczności utraty władzy przez Stanisława Leszczyńskiego na rzecz Augusta III - przedstawia ogólnie stronnictwa magnackie czasów saskich i ich dążenia - wymienia reformatorów czasów saskich i łączy ich z głoszonymi postulatami - wyjaśnia, czym było Collegium Nobilium - wymienia wybrane działania króla Augusta III na polu gospodarczym i kulturalnym - prawidłowo posługuje się pojęciem <i>czasy saskie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - relacjonuje udział Rosji i Austrii w elekcji z 1733 r. oraz wyjaśnia przyczyny niechęci tych państw wobec króla Stanisława Leszczyńskiego - wskazuje państwa, z którymi współpracowały stronnictwa magnackie - omawia całościowo program reform oraz podaje nazwy dzieł Stanisława Leszczyńskiego i Stanisława Konarskiego - omawia działalność Collegium Nobilium - prawidłowo posługuje się pojęciem <i>ambasador</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia stronnictwa Czartoryskich i Potockich - analizuje i ocenia programy naprawy Rzeczypospolitej na przykładzie pism Stanisława Leszczyńskiego i Stanisława Konarskiego - udowadnia, właściwie argumentując, że czasy saskie to okres odbudowy gospodarczej i kulturalnej kraju - wykazuje słuszność powiedzenia: <i>Za króla Sasa jedź, pój i popuszczaj pasa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - argumentuje stwierdzenie: <i>Nierzędem Polska stoi</i> - porównuje postulaty Stanisława Leszczyńskiego i Stanisława Konarskiego, odnosi je do idei oświeceniowych - ocenia czasy saskie i panowanie dwóch władców z dynastii Wettinów w Polsce

<p>42. Ostatnia wolna elekcja</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia ostatniego elekcyjnego króla Polski - określa charakter reform panowania, podaje jeden przykład - wie, czym była konfederacja barska i dlaczego została zawieszona - podaje datę I rozbioru Polski i wymienia państwa biorące w nim udział - wyjaśnia, czym była Komisja Edukacji Narodowej 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia daty panowania ostatniego elekcyjnego króla Polski - charakteryzuje ogólnie reformy podejmowane przez króla w pierwszym okresie panowania - określa ogólnie przyczyny interwencji Rosji w Polsce - podaje cele konfederacji barskiej - wie o sejmie rozbiorowym i łączy go z powstaniem Rady Nieustającej i Komisji Edukacji Narodowej - opisuje ogólnie działalność Rady Nieustającej i Komisji Edukacji Narodowej - lokalizuje na mapie zasięg I rozbioru - prawidłowo posługuje się pojęciami: <i>interwencja</i>, <i>dysydat</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - dostrzega wpływ Rosji na sytuację w Polsce - wie, dla kogo została stworzona i w jakim duchu miała kształcić Szkoła Rycerska - wyjaśnia, czym były prawa kardynalne, wymienia ich główne zapisy - wyjaśnia znaczenie praw kardynalnych dla wzrostu zależności Polski od wpływów Rosji - omawia działalność konfederacji barskiej - wymienia obszary zajęte przez Prusy, Rosję i Austrię w wyniku I rozbioru - wie, kim byli: Tadeusz Rejtan, Hugo Kołłątaj, Ignacy Potocki 	<ul style="list-style-type: none"> - relacjonuje przebieg elekcji z 1764 r. - wymienia konfederacje szlacheckie związane w opozycji do króla - wyjaśnia cel ich działania - ocenia działalność Rady Nieustającej oraz Komisji Edukacji Narodowej - wyjaśnia, na czym polegała działalność Towarzystwa do Książ Elementarnych - korzystając z mapy, nazywa terytoria zajęte przez poszczególne państwa zaborcze w I rozbiorze 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje okoliczności przejęcia władzy przez króla Poniatowskiego - ocenia działania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, mierząc się z krytyczną opinią historyków - analizuje i ocenia wpływ I rozbioru na sytuację gospodarczą państwa - analizuje obraz Jana Matejki <i>Rejtan. Upadek Polski</i>
<p>43-44. Sejm Wielki i Konstytucja 3 maja</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym był Sejm Wielki, podaje, w jakich latach obradował - wymienia stronnictwa polityczne Sejmu Wielkiego - określa charakter reform podejmowanych przez Sejm Wielki - podaje datę dzienną uchwalenia Konstytucji 3 maja - wyjaśnia, czym była konfederacja targowicka i dlaczego została zawieszona - podaje datę II rozbioru i państwa biorące w nim udział 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia okoliczności zwołania Sejmu Wielkiego - charakteryzuje ogólnie stronnictwa polityczne utworzone na początku obrad Sejmu Wielkiego - przedstawia najważniejsze reformy Sejmu Wielkiego - omawia zmiany, które wprowadziła konstytucja w funkcjonowaniu państwa - omawia trójpodział władzy wprowadzony przez Konstytucję 3 maja - wskazuje inicjatorów konfederacji targowickiej - podaje przyczyny wybuchu wojny w obronie Konstytucji 3 maja i datę jej zakończenia - lokalizuje na mapie zasięg II rozbioru - prawidłowo posługuje się pojęciem <i>Sejm Czteroletni</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia przyczyny i skutki zawiązania konfederacji na początku obrad Sejmu Wielkiego - prezentuje szczegółowo cele stronnictw ukształtowanych podczas Sejmu Wielkiego, wymienia ich przedstawicieli - omawia reformy Sejmu Wielkiego - podaje szczegółowo zakres reform wprowadzonych przez Konstytucję 3 maja, dokonuje ich oceny, wskazuje te nawiązujące do ideałów oświeceniowych - wymienia osoby, które w największym stopniu przyczyniły się do uchwalenia konstytucji w 1791 r. - dostrzega zależność targowiczania – zdrajca i wymienia bohaterów i ważniejsze bitwy wojny w obronie Konstytucji 3 maja - wymienia obszary zajęte przez Prusy i Rosję w wyniku II rozbioru 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia reformy Sejmu Wielkiego - wie, czym była czarna procesja - zna postać Jana Dekerta - analizuje zakres zadań władzy wykonawczej, ustawodawczej i sądowniczej, określonych w Konstytucji 3 maja - wyjaśnia okoliczności ustanowienia orderu Virtuti Militari - korzystając z mapy, nazywa terytoria zajęte przez poszczególne państwa zaborcze w II rozbiorze 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia działalność poszczególnych stronnictw Sejmu Wielkiego - wyjaśnia znaczenie czarnej procesji dla poprawy położenia mieszczaństwa - porównuje zapisy Konstytucji 3 maja i amerykańskiej konstytucji w zakresie realizacji idei oświeceniowych - ocenia działania konfederatów targowickich - ocenia postawę króla w kontekście wojny w obronie Konstytucji 3 maja i jego przystąpienia do konfederacji targowickiej

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobłą	bardzo dobrą	
45. Powstanie kościuszkowskie i upadek Polski	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, kim był Tadeusz Kościuszko - zna datę rozpoczęcia insurekcji i wskazuje jej cele - wymienia jedną bitwę, do której doszło podczas insurekcji - zna rezultat insurekcji - podaje datę III rozbioru i państwa biorące w nim udział - prawidłowo posługuje się pojęciami: <i>insurekcja</i>, <i>naczelnik</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje początek powstania i bitwę pod Racławicami - łączy postać Jana Kilińskiego z wyparciem wojsk rosyjskich z Warszawy - wskazuje cel ogłoszenia uniwersału połanieckiego i wymienia jego zapisy - wymienia ważniejsze bitwy powstania - łączy początek upadku powstania z klęską Polaków pod Maciejowicami - lokalizuje na mapie zasięg III rozbioru 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, jaki los spotkał zwolenników reform po upadku Konstytucji 3 maja - wyjaśnia znaczenie przysięgi Kościuszki złożonej na krakowskim rynku - wymienia uprawnienia Kościuszki jako naczelnika powstania - opisuje ważniejsze bitwy powstania - wyjaśnia, kim byli kosynierzy - wymienia zapisy uniwersału połanieckiego - przedstawia rzeź Pragi - wymienia obszary zajęte przez Prusy, Rosję i Austrię w wyniku III rozbioru - wie, kim byli: Wojciech Bartos, Jan Henryk Dąbrowski 	<ul style="list-style-type: none"> - prezentuje działalność zwolenników Konstytucji 3 maja po II rozbiorze Polski - wie, czego dotyczyła przysięga Tadeusza Kościuszki złożona na krakowskim rynku - wyjaśnia znaczenie zwycięstwa odniesionego w bitwie pod Racławicami i dostęga zaangażowanie kosynierów w tej bitwie - prezentuje dziedzina powstające na Litwie - ocenia postanowienia uniwersału połanieckiego i jego skuteczność - relacjonuje przebieg powstania latem i jesienią 1794 r. - w kontekście upadku powstania wyjaśnia znaczenie przegranej przez Polaków bitwy pod Maciejowicami - korzystając z mapy, nazywa terytoria zajęte przez poszczególne państwa zabiorcze w III rozbiorze - wie, kim byli: Jakub Jasiński, Aleksander Suworow 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia słusność decyzji o rozpoczęciu powstania - uzasadnia opinię, że powstanie kościuszkowskie uznawane jest za pierwsze powstanie narodowe - wykazuje związek między III rozbiorom a upadkiem Polski - analizuje przyczyny upadku Rzeczypospolitej
46. Czasy stanisławowskie	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia określenie czasy stanisławowskie i podaje jego cezurę czasową - wskazuje jeden przykład działania podejmowanego przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego na rzecz zreformowania kraju w duchu oświecenia - wyjaśnia, czym były obiady czwartkowe - rozpoznaje i opisuje Łazienki Królewskie jako przykład klasycystycznej budowli 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia ogólnie działania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego podejmowane na rzecz zreformowania kraju w duchu oświecenia - wymienia uczestników obiadow czwartkowych i tematy, które pod czas nich omawiano - rozpoznaje i opisuje Łazienki Królewskie jako przykład klasycystycznej budowli 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia szczegółowo działania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego na rzecz zreformowania kraju w duchu oświecenia - opisuje szerzej jednego z uczestników obiadow czwartkowych - omawia działalność Teatru Narodowego i czasopisma „Monitor” - wie, kim byli: Marcello Bacciarelli i Bernardo Bellotto (Canaletto), omawia ich działalność artystyczną 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia wkład króla Stanisława Augusta Poniatowskiego w rozwój kulturalny kraju i popularyzowanie idei oświeceniowych - przedstawia poglądy wybranych uczestników obiadow czwartkowych - analizuje proces popularyzacji idei oświecenia w Polsce na przykładzie działalności Teatru Narodowego i czasopisma „Monitor” - wie, kim byli: Wojciech Bogusławski, Julian Ursyn Niemcewicz, Franciszek Zabłocki 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje polskie oświecenie z oświeceniem europejskim

Dzieli 7. Rewolucja francuska i okres napoleoński w Europie

<p>49. Wielka Rewolucja Francuska</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia trzy stany francuskiego społeczeństwa w drugiej połowie XVIII w. - wie, kim był Ludwik XVI - podaje przyczynę zwołania Stanów Generalnych i wie, dlaczego było to wydarzenie przełomowe - wskazuje wydarzenia, które stało się symbolicznym początkiem rewolucji we Francji - wskazuje jako skutek rewolucji uchwalenie konstytucji i wprowadzenie monarchii konstytucyjnej we Francji 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje trzy stany francuskiego społeczeństwa w drugiej połowie XVIII w. - ogólnie charakteryzuje króla Ludwika XVI i sytuację wewnętrzną Francji za jego panowania - przedstawia ogólnie rozwój wydarzeń od zwołania Stanów Generalnych po szturm na Bastylie - wyjaśnia, czym była Konstytuanta - omawia uchwalenie <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i> oraz wymienia najważniejsze zawarte w niej prawa - zna datę uchwalenia konstytucji we Francji oraz wskazuje jej główne założenia 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia dążenia stanu trzeciego do poprawy swojej sytuacji społecznej i ekonomicznej - relacjonuje powołanie Zgromadzenia Narodowego i przekształcenie go w Zgromadzenie Konstytucyjne (Konstituante) - podaje cel obrad Zgromadzenia Konstytucyjnego - omawia szturm i zdobycie Bastylii, podaje datę dzienną tego wydarzenia oraz tłumaczy jego symboliczne znaczenie - wskazuje przyczyny wybuchu rewolucji francuskiej - wie o uwięzieniu króla Ludwika XVI - wyjaśnia, czym była monarchia konstytucyjna 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia dążenia stanu pierwszego i drugiego - analizuje korelację: pozycja danego stanu i jego wpływ na życie w państwie - a reprezentacja ilościowa w społeczeństwie - analizuje i ocenia działania króla sprzeciwiającego się utworzeniu Zgromadzenia Narodowego - omawia rozszerzenie się nastrojów rewolucyjnych poza Paryż i wybuch powstania chłopskiego - analizuje i ocenia zapisy <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i> - przedstawia okoliczności uwięzienia króla - wymienia zmiany wprowadzone przez Konstytuante - omawia zapisy konstytucji francuskiej z 1791 r. - prawidłowo posługuje się pojęciami: <i>deputowany, agitator, konfiskata</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie uchwalenia konstytucji dla dziejów Francji - porównuje ustroj Francji sprzed rewolucji z tym wprowadzonym na mocy konstytucji z 1791 r.
<p>50. Francja republika</p>					

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę			
	dopuszczającą	dostateczną	dobłą	bardzo dobrą
51. Podboje napoleońskiej Francji	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, kim był Napoleon Bonaparte - wiąże Napoleona ze stanowiskiem pierwszego konsula, a następnie cesarza Francuzów - łączy Napoleona z prowadzeniem polityki opartej na ekspansji i wojnie - wyjaśnia, czym był Kodeks Napoleona - wskazuje wyprawę Napoleona na Rosję jako pierwszą dużą porażkę cesarza - wyjaśnia przyczyny abdykacji Napoleona 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia ogólnie sytuację międzynarodową Francji w okresie rządów dyktatoriatu - omawia ogólnie okoliczności objęcia władzy przez Napoleona jako pierwszego konsula - wybiorczo opisuje politykę wewnętrzną Napoleona - omawia Kodeks Napoleona - opisuje akt koronacji Bonaparte na cesarza Francuzów - wymienia państwa będące głównymi wrogami Francji i wskazuje najważniejsze kierunki ekspansji Napoleona - w sposób ogólny przedstawia najważniejsze bitwy Napoleona z kolejnymi koalicjami - podaje przyczyny i skutki wyprawy Bonaparte na Rosję - wie o wojnie z koalicją z lat 1813-1814, zna datę i skutek bitwy pod Lipskiem - prawidłowo posługuje się pojęciem <i>bitwa narodów</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - łączy sukcesy Francji na froncie włoskim z postacią Napoleona - omawia obalenie dyktatoriatu przez Napoleona i objęcie przez niego stanowiska pierwszego konsula - charakteryzuje politykę wewnętrzną Bonaparte - omawia zapisy Kodeksu Napoleona - analizuje przebieg i skutki kampanii wojennych napoleońskiej Francji oraz najważniejsze bitwy - wymienia postanowienia pokoju w Tylicy i w Schönbrunn - podaje przyczyny oraz skutki wyprawy Napoleona na Rosję i wskazuje ją jako początek upadku Bonaparte - wymienia państwa koalicji antyfrancuskiej i relacjonuje przebieg wojny w latach 1813-1814 - podaje skutek walki z koalicją, wskazuje postanowienie pokoju paryskiego z 1814 r. - omawia abdykację i dalsze losy Bonaparte - prawidłowo posługuje się pojęciami: <i>blokada kontynentalna</i>, <i>laicyzacja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia poszczególne fronty, na których Francja walczyła z państwami koalicji w okresie rządów dyktatoriatu - dostreżga znaczenie pokoju w Tylicy dla powstania Księstwa Warszawskiego - omawia przebieg wyprawy Napoleona na Rosję - wyjaśnia znaczenie epoki napoleońskiej dla Francji i Europy - wyjaśnia znaczenie Kodeksu Napoleona dla rozwoju prawa w Europie - ocenia znaczenie epoki napoleońskiej dla Francji i Europy - analizując opinie historyków na temat cesarza Francuzów, argumentuje za czarną lub białą legendą Napoleona - przedstawia polskie wątki w prywatnym życiu i w polityce Bonaparte
52. Legiony Polskie we Włoszech	<ul style="list-style-type: none"> - wie, kim był generał Jan Henryk Dąbrowski - wie, kiedy, gdzie i dlaczego powstały Legiony Polskie - wskazuje ogólnie rejon, w którym walczyły Legiony Polskie - opisuje ogólnie okoliczności upadku Legionów Polskich 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia sytuację i dążenia Polaków na emigracji po 1795 r. - opisuje okoliczności utworzenia Legionów Polskich we Włoszech i łączy je z powstaniem pieśni, która została później polskim hymnem jako <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia stosunek Napoleona Bonaparte do sprawy odzyskania przez Polskę niepodległości - opisuje okoliczności powstania <i>Pieśni Legionów Polskich we Włoszech</i>, wskazuje jej autora 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje umundurowanie żołnierzy Legionów Polskich - łączy postać generała Karola Kniaziewicza z Legią Naddunajską - ocenia znaczenie utworzenia Legionów Polskich we Włoszech - charakteryzuje i ocenia stosunek Napoleona do sprawy polskiej

			<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia ogólnie walki, w których brały udział Legiony Polskie - omawia okoliczności wysłania Legionów Polskich na San Domingo i faktycznego końca tej formacji - prawidłowo posługuje się pojęciem <i>Galicja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia, gdzie i kiedy walczyły Legiony Polskie, wskazuje ich szlak bojowy na mapie - omawia znaczenie powstania Legionów Polskich 	<ul style="list-style-type: none"> - dostreżga, że Legiony Polskie brały udział w walkach z włoskimi chłopami oraz na San Domingo, oddając się tym samym od ideałów wolnościowych - prawidłowo posługuje się pojęciem <i>rogatywka</i> 	
53. Księstwo Warszawskie	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie stosuje cezurę czasową odnoszącą się do lat istnienia Księstwa Warszawskiego - omawia ogólnie okoliczności powstania Księstwa Warszawskiego - przedstawia najważniejsze elementy ustroju Księstwa Warszawskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia postanowienia pokoju w Tylicy odnoszące się do sprawy polskiej - omawia okoliczności powstania Księstwa Warszawskiego, lokalizuje na mapie jego obszar - zna datę nadania Księstwu Warszawskiemu konstytucji, przedstawia jej główne zapisy - wymienia najważniejsze prawa i wolności obywateli Księstwa Warszawskiego - przedstawia okoliczności upadku Księstwa Warszawskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia przyczyny i przebieg powstania wielkopolskiego z 1806 r. - wyjaśnia znaczenie pokoju w Tylicy dla powstania Księstwa Warszawskiego - omawia konstytucję Księstwa Warszawskiego - wymienia przedstawicieli poszczególnych władz i podaje ich prerogatywy - wie, że w Księstwie Warszawskim obowiązywał Kodeks Napoleona - opisuje przebieg wojny z Austrią z 1809 r. i podaje postanowienia pokoju w Schönbrunn 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia osoby związane z wybuchem powstania wielkopolskiego - zwraca uwagę na fakt wyzwolenia Warszawy przez Francuzów - ocenia zapisy konstytucji obowiązującej w nowym państwie - omawia zmiany terytorialne Księstwa Warszawskiego z 1807 i 1809 r. i lokalizuje je na mapie - dostreżga lojalną postawę Polaków wobec Napoleona w okresie istnienia Księstwa Warszawskiego - omawia znaczenie istnienia Księstwa Warszawskiego dla Polaków - prawidłowo posługuje się pojęciem <i>dekret grudniowy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia stosunek Napoleona do sprawy polskiej oraz postawę Polaków wobec cesarza 	

W scenariuszach lekcji wykorzystywane są następujące publikacje wydawnictwa Grupa MAC:

podręcznik – S. Ciechanowski, *Historia. Podręcznik dla klasy 6 szkoły podstawowej*, Kielce 2019

multibook – *Historia. Multibook dla klasy 6 szkoły podstawowej*, Kielce 2019

zeszyt ćwiczeń – S. Ciechanowski, *Historia. Zeszyt ćwiczeń dla klasy 6 szkoły podstawowej*, Kielce 2019

atlas historyczny – *Atlas historyczny dla klas 4–8 szkoły podstawowej*, Kielce 2018